

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

«12» травня 2022 р.

Анатолій ЦОСЬ

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ОС «БАКАЛАВР»,
«МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ» ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 034 КУЛЬТУРОЛОГІЯ

(освітньо-професійна програма – «Культурологія»)

для іноземців та осіб без громадянства

ЛУЦЬК – 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового іспиту у формі комп'ютерного тестування з Культурології призначена для підготовки до вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 034 Культурологія. Відповідає змісту програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зазначеної спеціальності на факультеті культури та мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки, охоплює в повному обсязі основні категорії та поняття з курсу культурології. Питання програми передбачають з'ясування глибини засвоєних абітурієнтом знань, вмінь та їх практичного застосування. Програма містить тематичний виклад основних положень та проблем сучасної теоретичної культурології та історії світової та вітчизняної культури.

Програма фахового іспиту передбачає перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 034 Культурологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вступ на спеціальність 034 Культурологія другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюється на підставі заяв випускників першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст». Вступники мають показати достатній рівень володіння матеріалом, вміння оперувати категоріальним апаратом культурології, обізнаність з відповідним полем фахової літератури.

Вступне випробування з культурології включає питання з основних професійно-орієнтованих дисциплін. Завдання відповідають кваліфікаційним вимогам до фахівця, підготовленого відповідно до напрямку «Культурологія». Вступне випробування проводиться у формі комп'ютерного тестування вступника з членами атестаційної комісії, призначеної Головою приймальної комісії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Тематичний виклад змісту

1. Предмет курсу культурологія. Багатоманітність підходів до визначення поняття “культура”. Культура і людина. Культура як спосіб буття людини. Функції культури в суспільстві. Культура як тип соціальної пам'яті. Традиція та новація в культурному розвитку. Поняття матеріальної і духовної культурної діяльності. Проблема співвідношення масового та елітарного в культурі. Феномен «масової культури». Поняття «еліти». Народна культура, популярна культура («поп-культура») і масова культура у XX-XXI ст. Споживання як основний спосіб ставлення аудиторії до масової культури. Шоу-бізнес і масова культура. Співвідношення культури і цивілізації. Особа як творець культури. Класове та загальнолюдське в культурі. Значення комунікації в процесі культуротворення. Світоглядна типологія культур. Міфологія, релігія, філософія як форми культури. Наука і мистецтво в культурі. Мораль, право, політика та ідеологія в системі культури. Соціальні форми буття культури. Правова і політична культура. Культура і етикет. Побутова культура. Прикладні галузі культури.

Історичні етапи розвитку культури. Проблема походження культури. Антропосоціогенез та його фактори. Архаїчна культура та її особливості. Поява ідеалізації: анімізм, тотемізм, фетишизм. Сутність ритуалу. Культ – шлях до

культури. Поділ праці та типологія духовної культури. Основні історичні етапи становлення світової культури та їх загальна характеристика. Первісна культура, Стародавній Світ, Античність, Середні віки, культура доби Ренесансу, культура Нового часу, сучасна культура.

2. Класичні та сучасні теорії культури. Міфологічні уявлення про культурно-історичні процеси в Стародавньому Єгипті, Стародавній Індії, Вавилоні та Ассирії. Уявлення про закономірності розвитку культури в філософії Сократа, Платона і Аристотеля. Європейське Відродження і гуманістичне розуміння культури. Теорія культури в епоху Нового часу. Проблеми культури у працях просвітителів.

Історична типологія культури. Проблема історичної типології культурного процесу (О.Шпенглер, А.Тойнбі, П.Сорокін, Д.Ліхачов, Л.Гумільов). Етногенез і культура. Історико-формаційна типологія культури (К.Маркс, Ф.Енгельс). Теорія культурно-історичних типів (М.Данилевський). Цивілізаційна типологія культури (О.Шпенглер, А.Тойнбі). Пасіонарні народи і пасіонарні культури (Л.Гумільов). Різновиди регіональної типології культури. Українська культура та їх місце в сучасному світовому культурному розвитку.

Новітні концепції культури. Загальні принципи сучасної теоретичної культурології. Культурантропологія. Еволюціоністські концепції культури. Дифузіонізм. Філософсько-феноменологічні концепції культури. Біологічний і психологічний напрями вивчення культури. Психоаналітичні культурологічні теорії. Структуралістські та функціоналістські напрями в культурології. Західноєвропейські концепції “ігрової культури”. Культурологічні ідеї постмодерністів.

3. Загальна характеристика первісної культури. Специфіка вивчення культури первісного суспільства. Проблема походження людини та її культури. Сакральні засади архаїчної культури. Об’єкт природи і предмет культури. Залежність розвитку варіантів первісних культур від природних факторів. Традиції та звичаї у первісному колективі. Обрядова культура первісних людей. Магічний та ритуальний зміст перших первісних танців, наскельного живопису, скульптури. Обряди ініціації. Рід, сім’я як основа та осередок культурного співжиття. Житло, знаряддя праці та зброя людей старокам’яного (палеоліт) та середньокам’яного віку (мезоліт).

Поява перших проторелігійних культів. Культ природи та первісний тотемізм. Екстраполяція визначень роду та первісний анімізм. Одухотворення та обожнення світу та первісний фетишизм. Культ материнства. Погребальна культура та уявлення про душу. Перші землеробські культи. Культ родючості та творчої сили природи. Перші проторелігійні системи та пантеони богів. Образ бога в первісній культурі. Жертвоприношення та молитва. Поява храмів та храмової культури. Синкретизм первісної культури та значення її розвитку.

“Неолітична революція” та перехід до землеробства і скотарства. Культурологічне значення переходу до виробничої діяльності. Осілий спосіб життя перших землеробів та демографічний вибух. Соціально-психологічні наслідки переходу до осілого способу життя. Виникнення перших поселень і міст. Ознаки міської культури. Виникнення неодномірності розвитку культури первісних етносів.

4. Культура Стародавнього Сходу. Поняття культури Стародавнього Сходу та її характерні ознаки. Культура стародавнього Шумеру. Культура Аккаду і Вавилонії. Поява писемності та її значення. Значення культури стародавнього Дворіччя для становлення подальшого цивілізаційного процесу. Особливості соціально-політичного та економічного розвитку стародавнього Єгипту. Культ Сонця і культ фараона. Розвиток науки. Культура східних деспотій в Середній Азії. Нововавилонська держава. Країни Східного Середземномор'я. Міста-держави Сирії та Фінікії. Історія культури Ізраїльсько-іудейського царства. Іудейська релігія і міфологія. Соціально-політична організація Персидської держави та духовна культура стародавнього Ірану. Культура Стародавньої Індії. Веди та їх міфологія. Писемна культура Індії. Виникнення та поширення буддизму. Культура Стародавнього Китаю. Соціальний розвиток китайського суспільства та розвиток бюрократичної державності. Філософська культура Китаю. Конфуціанство та даосизм. Буддизм в Китаї. Архітектура та декоративно-ужиткове мистецтво. Загальне значення історії культури країн Стародавнього Сходу та їх вплив на розвиток європейської культури.

5. Античність як культурний феномен. Поняття античності та її історико-географічні рамки. Періодизація античної культури. Структура духовної культури античності. Філософія, мистецтво, міфологія і релігія стародавніх Греції і Риму. Поняття міфу, особливості античної міфології. Культова обрядовість у Стародавній Греції. Феномен античного громадянства та соціально-політичного устрою античної общини. Античний поліс та східна деспотія. Формування людської індивідуальності як фактор культурного розвитку. Егейська (Крито-Мікенська) культура. Архаїчна Греція: духовність, мистецтво, епос, література. Антична міфологія, її структура та особливості. Релігійні вірування і культ у Стародавній Греції. Філософська культура Стародавньої Греції: основні школи, напрями та представники. Художня культура Стародавньої Греції. Антична література, лірика, театр, зародження естетики, Мистецтво танцю. Музика. Пластичні мистецтва і розвиток архітектури. Поняття еллінізму та його культурно-історичне значення. Розвиток історичної науки. Мистецтво еллінізму.

Художньо-естетичні досягнення стародавніх Греції та Риму. Свобода як римська загально-соціальна цінність. Храми та громадські святині Риму. Розвиток найдавніших релігійних уявлень. Релігійні свята та ритуали. Класичний пантеон Риму та запозичення грецької міфології. Особливості філософської свідомості Риму. Пріоритет соціально-політичного консерватизму. Елліністична філософія у Римі. Розмаїття філософських учень Стародавнього Риму. Розвиток науки і мистецтва в добу Римської республіки. Містобудування та системи комунікацій. Пластичні мистецтва.

Релігійна, художня та освітня культура імператорського Риму. Культ цезарів. Політичні ідеї. Розвиток історичної науки та географії. Місце театру в імперському Римі. Видовища та розваги, свята та їх роль в суспільному житті Римської імперії. Розрив між культурою еліти і маси. Криза античної культури та виникнення християнства.

6. Культура Середньовіччя. Становлення і розвиток Середньовічної культури. Поняття Європи як соціокультурного регіону. Історична періодизація та хронологія розвитку європейської Середньовічної цивілізації. Християнські засади

культури європейського Середньовіччя. Теоцентризм як загальна характерна риса та змістовний алгоритм розвитку середньовічної культури Європи. Теократизм соціального ладу та проблема становлення та значення феодального ладу у історії культури Європи. Проблема взаємозв'язку та взаємовпливу культур Середньовічної Європи та Близького Сходу у контексті розвитку Європейської цивілізації. Розвиток міст – центрів торгівлі і ремесел. Виникнення місцевого самоврядування (магдебургське право). Розвиток європейських університетів. Середньовічний епос. Вдосконалення мистецтва книги. Народна культура Середньовіччя. Освіта та знання в VI-X ст. Монастирський рух та проблема збереження грамотності. Ірландські та англо-саксонські “вчені ченці”. Каролінгський ренесанс та формування першої системи європейської освіти. Філософські та релігійно-філософські вчення в Середньовічній культурі. Дороманське мистецтво. Особливості романського та готичного стилів архітектури та пластичних мистецтв. Література і мистецтво книги.

7. Культура Європейського Відродження. Багатомірність та багатоплановість культури доби Ренесансу, закономірності та протиріччя. Вплив античних філософії, наук та мистецтв на формування культури Відродження. Технічні відкриття: друкарський верстат, компас та ін. Принципова зміна світоглядних орієнтирів. Людина як вища цінність. Гуманістична ідеологія Ренесансу. Орієнтація на природу і природне буття. Пріоритет “земного” щастя людини. Освіта в Італії XIV століття. Виникнення Флорентійської Академії. Відродження мови і стилю “золотої доби” латинської літератури. Творчість Данте та Петрарки як натхненників гуманізму. Живопис Проторенесансу, його зв'язок з середньовічною іконографічною традицією. Подолання традицій візантійського мистецтва. Соціально-економічні умови Високого Ренесансу в Італії. Подальший і суперечливий розвиток гуманізму. Титанізм як феномен ренесансної доби та його зворотній бік. Втілення ренесансних ідеалів у мистецтві (творчість Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело та ін.). Мистецтво Пізнього Ренесансу. Специфіка Північного Відродження. Епоха Відродження і українська культура.

8. Культура Нового часу. Місце культури Нового Часу в історико-культурному процесі. Реформація як перехід від Ренесансу до Нового Часу. Соціальні й духовні передумови Реформації, її ідейні витoki. Ідейний зміст Реформації. Видатні діячі Реформації: М.Лютер, У.Цвінглі, Ж.Кальвін. Протестантська етика і формування особистості Нового часу. Вплив Реформації на культуру Нового Часу. Відображення ідей і духовного настрою доби Реформації в образотворчому мистецтві (А.Дюрер, М.Грюневальд, Л.Кранах, Г.Гольбейн молодший), П.Брейгель та ін.). Епоха Великих географічних відкриттів в культурі Нового Часу, її зміст і основні етапи. Розвиток і поширення книгодрукування в XVI-XVII ст. Розвиток освіти і освітніх закладів у Європі. Педагогічна наука XVII ст.: різноманітність підходів до навчання й виховання (Я.А.Коменський, Дж.Локк, англійські утопісти і ін.).

Наукова революція XVI-XVII ст.: її передумови і основні риси. Становлення нового способу світобачення. Розмежування дослідної та теоретичної науки у XVII ст. Ф.Бекон і Р.Декарт як засновники двох методологічних програм. Проблема співвідношення чуттєвого і раціонального джерел пізнання в науці й філософії. Філософсько-етичні вчення XVII ст. Вплив нової картини світобудови і розуміння

місця в ній людини на розвиток мистецтва. Індивідуальність людини і проблема конкретності відображення. Розвиток нових напрямків і жанрів у літературі та музиці. Секуляризація мистецтва. Проблема стилю в мистецтві XVII ст. і своєрідність її вирішення. Барокко як звернення до чуттєво-емоційного світу людини. Класицизм як апеляція до раціонального мислення. Академізм у мистецтві XVII ст. Позастильова лінія у мистецтві XVII ст. і проблема багатоманітності жанрів.

Духовні передумови Просвітництва. Проблема “здорового глузду”. Соціальний зміст Просвітництва. Розвиток філософії та художньої літератури. Енциклопедична систематизація природничих наук, мистецтва та літератури. Розмаїття літературних і мистецьких напрямів у культурі доби Просвітництва. Просвітництво як “філософська революція”. Розвиток філософських та культурницьких ідей від Просвітництва до Німецької класичної філософії.

9. Західноєвропейська культура XIX - поч. XX століть. Зміна світоглядних орієнтирів на початку XIX ст. Розвиток теорії романтизму в творах Гюго і Стендаля. Література і мистецтво доби романтизму. Романтизм як аристократична реакція на розвиток капіталізму. Романтизм в літературі та в образотворчому мистецтві. Жанрові особливості. Романтизм в музиці (Г.Берліоз, Р.Вагнер), становлення класичної музики. Перехід від романтизму до реалізму в художній культурі.

Соціально-економічні та політичні умови розвитку культури XIX ст. Метаморфози свідомості та трансформації духовності в культурі кінця XIX ст. Криза традиційних цінностей культури в умовах імперіалізму. Тупики раціоналізму та ірраціоналізм А.Шопенгауера і Ф.Ніцше.

Виникнення модерністичних течій у мистецтві. Розвиток імпресіонізму, та символізму (Ш.Бодлер, Рембо, Г.Гауптман, Верхарн і ін.). Поява песимістичних настроїв у суспільній свідомості. Експресіонізм як вираження відчаю в мистецтві і літературі (Кірхнер, Блейль, Хенкель і ін.). Проблема форми в літературі. Дж.Джойс “Улісс”. Ф.Кафка і формалізм. Феноменологізм у філософії і літературі. Культура як потік. М.Пруст в пошуках “згаяного часу”. Свідомість як вища реальність. Драматургія Бурже і Метерлінка. Пошук нової форми в музиці: експресіонізм, імпресіонізм, символізм, атональна музика. Символізм і синтез в музиці й живописі Чурльоніса. Музика Скрябіна. Мистецтво конфлікту. Фовізм початку XX ст. (Е.Фріз, М.Вламінк, А.Дерен). Криза реалізму і проблема самовираження художника (А.Матісс). Постімпресіонізм (Сезанн, Гоген, Ван Гог), пошуки молодого Пікассо, мистецтво Тулуз-Лотрека, Боннара.

10. Основні напрямки розвитку культури XX ст. Становлення нових культурних напрямків, що відображають процес самопізнання людини. Відображення внутрішньої суперечливості особистості і соціальних суперечностей в модернізмі. Провідні напрямки модернізму. Вплив НТР, соціальних потрясінь і глобальних проблем на суспільну свідомість і відображення їх у мистецтві. Антропоцентризм філософії, науки, літератури і мистецтва XX ст. Філософська космологія неореалізму в мистецтві. Критичний реалізм. Антиутопія (Замітін, Хакслі, Оруелл). Експресіонізм у літературі (К.Гамсун, Е.Паунд) і мистецтві (Мунк). Екзистенціальний гуманізм Камю і Сартра.

Авангардизм в літературі та мистецтві.. Футуризм (У.Бочоні), абстракціонізм (В.Кандінський), супрематизм (К.Малевич), кубізм зрілого Пікассо. Дадаїзм (Дюшан). “Вища реальність” і сюрреалізм С.Далі. Новий реалізм Х.Ороско і Д.Сікейроса. Неореалізм Р.Гуттузо. Скульптура Г.Мура. Розквіт латиноамериканської літератури (Г.Гарсія Маркес, Х.Кортасар, Х.Борхес). Символізм і експресіонізм в театрі. Театр Б.Брехта. Театр абсурду. Сучасний театр парадоксу (Ф.Дюрренматт, С.Беккет, Е.Іонеско, Ж.Жене, Ф.Арабаль, Г.Пінтер). Сатирично-трагічний абсурд С.Мрожека. Драматургія скетчу. “Театр жорстокості”. Ідеї критичного гуманізму в творчості письменників-фантастів (А.Азімов, К.Чапек, Р.Бредбері, бр.Стругацькі, С.Лем та ін).

Дегуманізація культури за часів тоталітарних режимів. Суперечливий характер масової культури. Протистояння особистості і суспільства в формі контркультурних явищ (рок, панк, кіберкультура та ін.). Особливості постмодерної культури.

11. Світові культурні регіони та проблеми національного розвитку в сучасному світі. Єдність та розмаїття сучасної світової культури. Загострення загальнолюдських проблем в кінці ХХ ст. Глобальні проблеми сучасності. Поняття культурних регіонів. Європейсько-північноамериканський культурний регіон. Арабо-мусульманський культурний регіон. Китайська культура. Індійський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Співвідношення національного та загальнолюдського в культурі.

12. Загальна характеристика розвитку української культури. Фактори, які визначають особливості української культури. Національний характер. Національна свідомість. Геополітична зумовленість української культури. Територіально-культурна своєрідність регіонів. Риси українського національного менталітету. Особливості національної історії та духовного життя українців. Мова, релігія, мистецтво, наука, філософія. Основні напрямки сучасного етапу національно-культурного відродження в Україні.

13. Етнокультурна передісторія населення України. Неолітична та енеолітична культури на території України. Тотемні та анімістичні уявлення. Землеробські і тваринницькі культури. Курганний поховальний обряд. Культура антів-полян та давніх русів. Слов'янська міфологія. Святилища-капища. Форма та символічне значення обрядових дій. Семантика центру або світового пагорба. Символіка жіночого початку і родючості на археологічних матеріалах бронзового часу. Зародження базових рис українського національного характеру. Скіфський період духовної культури праслов'ян. Взаємодія праслов'янської і скіфської знаті. Вплив грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. Вірування і уявлення населення Скіфії як складова частина духовного життя наших предків. Скіфський пантеон богів. Основні складники української культури дохристиянської доби. Українська міфологія як закодована система морально-етичних цінностей. Естетична свідомість населення. Біоантропоморфність художнього сприйняття. Бог і природа в філософсько-світоглядній системі слов'ян. Міфо-релігійна свідомість як духовне осердя народної культури. Ієрархія богів. Три історичні типи уявлень слов'ян: "чуттєво-надчуттєвий", демоністичний і теїстичний. Категорії "волхвів". Уявлення про життєвий шлях людини. Астральний культ на українських землях.

Культ космічного вогню. Основні мотиви слов'янської міфології. Уявлення про низку "світів". Моральне подвоєння світу на світи Добра і Зла. Антропоморфність праукраїнської міфосвідомості.

14. Культура Київської Русі. Передумови виникнення Київської держави. Формування культури Київської Русі. Давньоруське язичництво IX-X ст. Поширення християнства. Проблема взаємодії офіційного християнства і народної культури. Поєднання народного світобачення і ідеалів християнства. Узгодження стародавніх обрядів з нормами християнського ритуально-культового життя. Пристосування християнського календаря до річного циклу народних свят. Давньоруська суспільно-політична система і регіональні особливості культурного розвитку населення. України в XI-XII ст. Загальноруська та регіональна свідомість. Тривале збереження місцевої своєрідності. Релігійне життя, богословська, і суспільно-політична думка. Культурно-просвітницька діяльність Ярослава Мудрого. Розвиток освіти. Три типи шкіл: палацова, "книжного вчення", світська. Гуманістичні ідеали на Русі. Взаємодія язичництва і елементів античного класичного спадку. Архітектура і образотворче мистецтво. Розвиток синкретично-міфологічного шару в культурі та побуті, усній народній творчості, господарстві і політичному житті.

15. Оновлювальні процеси в культурі після звільнення українських земель від татаро-монгольської навали. Геополітичне підґрунтя культурних зрушень. Галицько-Волинське, Литовське князівства. Взаємини з Ордою, Візантією, Кримським ханством. Осередки духовної культури. Культурні починання галицьких князів. Культурний доробок монастирів. Прицерковні братства. Літописання. Початок друкарства. Особливості культури міста і села. Ренесансно-реформаційні ідеї в Польщі та їх проникнення на Україну. Лютеранство, кальвінізм, чеські брати, антитринітарії. Критика основних догм християнства. Духовна діяльність християнських церков на Україні в XIV-XVI ст. Козацтво і утвердження культурної самобутності українців.

16. Вплив Ренесансу на національно-культурне піднесення в Україні (друга половина XVI — перша половина XVII ст.). Розвиток культури, науки, мистецтва епохи Відродження. Утвердження гуманістичних ідей в Україні. Визвольна боротьба та утворення гетьманської держави. Роль і значення Берестейської унії 1596 р. Діяльність уніатської церкви як один із шляхів боротьби за збереження власної культурної традиції. Осередки культури, освіти, науки. Шкільництво та його організація. Створення та діяльність Києво-Могилянського колегіуму. Патріотичне спрямування виховання. Розвиток природничих та гуманітарних наук. Початки формування української літературної мови. Полемічна література, ораторсько-проповідницька проза. Початки драматургії. Історико-мемуарна проза. Нові жанри. Художня культура та естетична свідомість. Усна народна творчість. Народні думи та історичні пісні. Народна пісня про Сагайдачного. Духовне обличчя народу в його пісенній творчості. Ренесансні риси в архітектурі та образотворчому мистецтві.

17. Українська культура барокової доби (друга половина XVII - XVIII ст.). Історичні умови розвитку української культури. Національно-визвольна війна і піднесення самосвідомості українського народу. Українське бароко — системотворчий чинник української культури. Освіта та діяльність науково-

освітніх центрів на Правобережній та Лівобережній Україні. Братські та дяківські школи. Освіта на Україні і Європейська традиція. Три етапи у розвитку гуманізму в Україні. Розвиток української філології. Народна побутова культура. Синтез в українській культурі просвітницьких ідей та барокового світобачення. Література та фольклор. Літературне бароко на Україні. Поєднання культур середньовіччя та ренесансу. Увага до народної поезії та фольклору. Циклізація віршів, різноманітна духовна пісня. Світська віршована поезія бароко. Театральне мистецтво.

Феномен козацького бароко. Козацтво як носій нового художнього смаку. Демократична ідея козацького собору. Зовнішня експресія архітектурної пластики барокової храмової побудови. Ідея національної монархії і її відображення в поезії, образотворчому мистецтві, архітектурі. Проблема успадкування давньоруської князівської влади українським козацтвом. Ідея української державності в гетьманських соборах: Троїцький собор в Чернигові (1695 р.), собор Мгарського монастиря (1692 р.), Богоявленський собор Братського монастиря (1693 р.) та ін. Вимога олюднення і гуманізації історії в народній культурі. Література козацького бароко. Образ Матері Вітчизни. Нові моральні цінності в традиційному християнстві. Героїко-лицарська поезія: Образ одухотвореного воїна і лицаря-філософа в постаті козака.

18. Українська культура XIX ст. Умови існування української культури після скасування Гетьманщини та втрати Україною автономії. Активізація російської імперської політики. Реформи 60-70-х років в Росії та їх вплив на розвиток українського суспільства. Громади. Народна культура та мистецькі ремесла. Церква і релігійна думка в Україні XIX ст. Культурно-освітня діяльність церкви. Система духовної освіти. Монастирські публічні школи. Діяльність "Руської трійці". Граматика української мови І.Могильницького /1629 / і І.Лозинського /1846/. Харківський та Київський університети як центри національно-культурного відродження. Наукова і літературна спадщина П.Гулака-Артемовського, О.Потебні, І. Гредевського, М.Костомарова. Особливості класицизму в Україні. Нові літературні ідеали. Просвіченість і національне почуття. Підхід до єдиної літературної мови. Вплив романтичного світогляду. Ставлення романтиків до світу, людини і Бога. Близкість до вищих сфер буття. Компоненти науково-філософського світобачення романтиків в українській літературі, етнології, мистецтві. Національне минуле і сучасність як вияв "народного духу". Діяльність М.Макилювича, А.Метлинського, П.Куліша, Я.Головацького та ін. Шляхи руху української художньої культури у XIX ст. Нова демократична інтелігенція. Освіта та наука. Розвідки в галузі філософії. Українська духовна традиція. Становлення українського модерну. Театральне мистецтво на Україні XIX ст. Оновлення української літератури. Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Володимир Винниченко. Соціальна, селянсько-етнографічна орієнтованість українського реалізму другої половини XIX ст., його дисонанс із загальноєвропейськими тенденціями літературного процесу кінця XIX –початку XX ст. Тематичне і стилістичне оновлення в межах галицької літературної традиції (Франко, Кобилянська). Криза народницької свідомості та оновлення української літератури в Подніпров'ї, вихід на рівень світової культури і загальнолюдських проблем, проблематики особистісного буття.

19. Україна на нових шляхах. Відродження на початку ХХ ст. Державно-політична історія України на початку ХХ ст. Територіальне розчленування України. Соціальна ситуація та загострення національного питання. Галицьке відродження. Іван Франко. Вплив Драгоманова на галицький рух, Розвиток суспільно-історично-літературознавчої науки і громадсько-політичної думки. Михайло Грушевський. Посилення зв'язків між українськими культурними діячами Галичини і Подніпров'я. Виникнення державницького напрямку в українській суспільно-політичній думці (В. Липинський). Пожвавлення театального та музичного життя. Декаданс. Модерн. Футуризм. Символізм. Імпресіонізм. Взаємодія традицій і новацій. Образотворче мистецтво та архітектура. Розвиток історико-побутово-етнографічного живопису. Монументальний живопис стилю модерн. Георгій Нарбут як найвидатніший український графік початку ХХ ст., його життя і творчість, зв'язок з фольклорною стихією і модерністське спрямування пошуків. Найвидатніші західноукраїнські художники початку ХХ ст. Вплив революції та громадянської війни на розвиток культурних процесів. Значення “Українського ренесансу” 20-х років. Розвиток науково-технічної освіти й природничих наук, творчість В. Вернадського. Етносоціальна структура в Україні. Кількісне й культурне зростання української національної інтелігенції. Ліберальна орієнтація в політиці.

Зрушення на рівні народної свідомості та побутової культури протягом першої чверті ХХ ст. Діяльність Української автокефальної православної церкви. Більшовицька ідеологія в Україні і поширення “національного комунізму”; атеїстична пропаганда. Криза традиційної народної культури. Політика українізації в 20-ті роки, підвищення значення національної інтелігенції, формування в її середовищі національної елітарної культури.

20. Українська культура за часів тоталітарного режиму СРСР. Встановлення жорстокого однопартійного диктату над культурою. Активізація російсько-імперських тенденцій. Руйнування системи народної культури. Припинення “українізації” та розгром української елітарної культури інтелігенції. Розвиток науки та освіти. Політика русифікації. Суперечливі для української культури наслідки приєднання західно-українських земель до СРСР і утвердження нової влади в Галичині: Українська наука і культура за межами України. Зміна кордонів України після Другої світової війни. “Нова хвиля” у художній літературі, поезії, музиці, театрі. Тематичне й стилістичне оновлення образотворчого мистецтва в 60-ті роки. Образотворче мистецтво в 70-80-ті роки. Феномен “поетичного кіно”. Розробка прогресивних напрямків у природничих науках.

Культурне життя української діаспори. Географія української діаспори поза межами колишнього СРР. Часописи й періодичні видання. Українські освітні заклади, церковні організації, культурні об'єднання. Емігрантські література, мистецтво, музика і виконавче мистецтво, наука. Українці в культурному житті США, Канади, країн Європи, Південної Америки, Австралії. Діяльність української служби радіо “Свобода”. Культурні зв'язки між Україною і діаспорою, їх посилення наприкінці 80-х рр. “Східна діаспора” – в межах колишнього СРСР. Українці в Москві, Казахстані, на Кубані, в Сибіру, на Далекому Сході, спроби активізувати їхнє національно-культурне життя наприкінці 80-х – на початку 90-х років.

21. Україна в умовах незалежності: стан культури та фактори її розвитку. Національно-культурний рух другої половини 80-х – початку 90-х років. Боротьба за культурно-мовне відродження. Суспільний і культурний контекст “перебудови” в Україні. Діяльність української демократичної інтелігенції. Національно-культурна еліта у змаганнях за відродження національної самосвідомості. Незалежна держава й національна культура. Вивільнення інтелігенції з-під обмежень офіційної ідеології. Культура в умовах державної незалежності: напрями оновлення і розвитку. Мова як чинник культурної консолідації нації. Культура в умовах ринкових відносин. Стан і проблеми розвитку народного мистецтва на сучасному етапі. Професійне мистецтво в сучасній Україні. Мистецтво, наука, філософія, релігія в сучасному світі та їх специфіка в Україні. Проблеми міжкультурного діалогу в сучасному світі. Екологічна проблема, її світові масштаби. Специфічні проблеми культурного розвитку в Україні. Роль національної культури в утвердженні і розвитку незалежної держави. Брак єдиного культурного імперіалізму як одна з головних причин трагічного поглиблення регіоналізму та сепаратизму в сучасній Україні.

Література

1. Абрамович С.Д., Тілло М.С., Чікарькова М.Ю. Культурологія: навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 352 с.
2. Антофійчук, В. Культурологія: термінологічний словник. 2-ге вид., випр. і доп. Чернівці: Книги-XXI, 2007. 160 с.
3. Архітектура постмодернізму: Історія, теорія, практика: посіб. для студ. архітектур. спец. вузів / Л.В. Стародубцева; Міжнар. фонд «Відродження». К.: Спалах, 2008. 207 с.
4. Баканурський А.Г. Культурологія: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 208 с.
5. Банк А. В. Культура и искусство Византии IV-XV веков. М., 2007.
6. Безвершук Ж.О. Історія культури в термінах і назвах: словник-довідник. Київ: Вища школа, 2003. 399 с.
7. Белик А.А. Культурология. Антропологические теории культур. URL: <http://pravoznavec.com.ua/books/148/39#chlist>
8. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К., 1995.
9. Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. К., 2005.
10. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества.- М., 1977.
11. Гіптерс З. В. Культурологічний словник-довідник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 328 с.
12. Гончарук Т.В. Культурологія: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 213 с.
13. Гречанко В.А. Історія світової та української культури. К., 2002.
14. Гримич М. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців. К., 2000. 379 с.
15. Гуковский Н. Итальянское Возрождение. Л., 1990.
16. Діанова В.М. Історія культурології. Пер. з рос. 2018. URL: https://stud.com.ua/11864/kulturologiya/istoriya_kulturologiyi

17. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Вып. I. М., 1988.
18. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Вып. II. М., 1989.
19. Ерасов Б.С. Социальная культурология. М., 2000
20. Іконнікова С.Н. Історія культурології. Пер. з рос. 2018. URL: https://stud.com.ua/117950/kulturologiya/istoriya_kulturologiyi
21. Історія зарубіжної літератури. Львів, 1993.
22. Історія і теорія української і зарубіжної культури: навч. посіб. / В. І. Андріяненко; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. Луганськ : [б.в.], 2007. 176 с.
23. Історія культури: навчальний посібник / О.А. Гаврюшенко, В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська. Київ: Кондор, 2004. 763 с.
24. Історія світової культури. Культурні регіони: навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вузів / Л.Т. Левчук [та ін.]. К.: Либідь, 1997. 448 с.
25. Історія світової культури: навч. посіб. / [М.В. Дєдков та ін.; під заг. ред. М.В. Дєдкова]. Запоріжжя: Дике Поле, 2009. 376 с.
26. Історія світової культури: навч. посіб. Наук. ред. В. М. Шейко. К.: Кондор, 2006. 407 с.
27. Історія світової культури: навч.посібник для студ. вищих навч. закладів / Л. Т. Левчук та ін. К.: Либідь, 1994. 318 с.
28. Історія світової та української культури: кредит.-модул. курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. А. Іванова [та ін.]; Нац. фармац. ун-т. Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2012. 517 с.
29. Історія світової та української культури: підручник для вищих закл. освіти / В.А. Греченко [та ін.]. К.: Літера, 2005. 463 с.
30. Історія української культури (за ред. Крип'якевича І.). К, 1994.
31. Історія української та зарубіжної культури: навч. посібник / С. М. Клапчук [та ін.]; ред. С. М. Клапчук. – 6-те вид., випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2007. 358 с.
32. Історія української та зарубіжної культури: підручник для студ. вищих навч. закл. / Л.Є. Дещинський [та ін.]. Л.: Бескід Біт, 2008. 252 с.
33. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
34. Корженівський А.С., Смолінський В.І. Культурологія: Навчальн посібник. Кам'янець-Подільський, 2001.
35. Корінний М.М., Шевченко В.Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. К.: Україна, 2003. 384 с.
36. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): навчальний посібник. Видання третє. Х.: Одиссей, 2004. 304 с.
37. Кормич Л.І., Богоцький В.В. Культурологія: Підручник для ВНЗ. Х., 2002.
38. Короткий культурологічний словник-довідник / З.В. Гіптерс. Л., 2004. 127 с.
39. Кравець М.С. Культурологія: підручник. Львів: Новий світ – 2000, - 2008.
40. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: Вид. 2-ге. К., 2002. 478 с.
41. Культура Византиї второй половины VII-XV ст. М., 1989.
42. Культура Византиї IV - первой половины VII в. М., 1988.
43. Культура древнего Рима: В 2-х томах. М., 1985.
44. Культурне відродження в Україні.- Львів, 1993.

45. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. / За ред. І.І. Тюрменко. К., 2005.
46. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / За ред. М.М. Заковича. К.: Знання, 2004.
47. Куманецкий К. История культуры древней Греции и Рима. М., 1989.
48. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. М., 1993.
49. Левчук Л.Т. Історія світової культури. К.: Либідь, 1999. 368 с.
50. Ліндсей Д. Коротка історія культури. - К., 1995.
51. Лінч Дж. Середньовічна церква. 1994.
52. Лосев А.Ф. Типи античного мышлення / Філософія. Мифологія. Культура. М., 1991.
53. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Последние века. Ч.1-2. М., 1988.
54. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Поздний эллинизм. М., 1980.
55. Лосев А.Ф. Эллинистически – римская эстетика. М., 1979.
56. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. - М., 1982.
57. Лосев І. В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Либідь, 1995. 224 с.
58. Людина і суспільство: Підручник для 11 кл. серед. загальноосвіт. шк. / Арцишевський Р.А., Бондарук С.О., Возняк С.С. та ін. К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2008. 466 с.
59. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури.- К., 1992.
60. Меднікова Г.С. Українська та зарубіжна культура ХХ століття: Навч. посіб. К.: Т-во «Знання», 2002.
61. Миропольська Н.Є. та ін. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2001.
62. Ничкало С. А. Мистецтвознавство: короткий тлумачний словник. К.: Либідь, 1999. 207 с.
63. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. К.: Фірма “Довіра”, 1992. 141 с.
64. Оглоблин О., Петренко П. Енциклопедія українознавства. Львів, 1994.
65. Основи філософії культури: Словник / Н.Г.Джинчарадзе та ін. К., 2005.
66. Особа і суспільство (Підручник для 10 кл.)/ Арцишевський Р.А., Бондарук С.О., Бортніков В.І. та ін. К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 1997. 252 с.
67. Павленко О.П. Культурологія. Посібник. К., 2006.
68. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі.- К, 1997.
69. Петрусенко В.Л., Савельєв В.П., Повторєва С.М. Культурологія: Навч. посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2007.
70. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія: Навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 288 с.
71. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорільй Д.Є. Кредитно-модульний курс культурології. Навч. посіб. К., 2006.
72. Попович М. Нарис історії культури України.- К., 1999.
73. Семашко О.М., Погорілий О.І., Піча В.М. та ін. Соціологія культури / За ред. В.М. Пічі. Львів, 2003.
74. Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., 1993.

75. Слов'янські культури в європейській цивілізації / Відп. ред. В.І. Наулко. К.: КіСУ, 2001. 400 с.
76. Словник музичної термінології / Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України. – Відтворення вид. 1930 р. К.: Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2008. 112 с.
77. Словник-довідник з культурології: навч. посіб. / Уклад.: Р.Д. Шестопад. Вінниця: Нова книга, 2007. 178 с.
78. Словник-довідник термінів з мистецтвознавства / О.Я. Присяжнюк. О.: Фенікс, 2008. 44 с.
79. Тайлор Э. Первобытная культура. - М., 1989.
80. Теорія та історія архітектури / НДІ теорії та історії архітектури і містобудування; ред. М. Дьомін [та ін.]. К.: [б.в.], 1995. 270 с.
81. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій (за ред. А.К.Бичко). К., 1993.
82. Теорія та історія світової та вітчизняної культури (за ред. Л.Т. Левчук).- К., 1994.
83. Термінологічний словник з культурології. К.: МАУП, 2004.
84. Тюрменко І.І. Культурологія: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2005. 368 с.
85. Уайт Л. А. Понятие культуры. URL: <https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/vst/2009/white.pdf>
86. Удальцова З. В. Византийская культура. М., 1988.
87. Україна у контексті світової цивілізації: Навч. посібн. / За ред. Д.О. Тхоршевського. К.: Вид. Відділ ТДПУ, 1999. 176 с.
88. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / Під ред..М.М. Заковича. К., 2002.
89. Федорова І.І. Культурологія: Навчальний посібник. К.: Політехніка, 2005. 160 с.
90. Фейербах Л. История философии: в 3-х томах. М. ,1984.
91. Філософія: Курс лекцій / за ред. Бичко І.В., друге видання. К.,1994.
92. Філософський словник. К., 1986.
93. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підручник. К.: Україна, 2002.
94. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: середні віки та Відродження. Львів, 1993.
95. Шевнюк О.Л. Культурологія: Навчальний посібник. К.: Знання, 2007.
96. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. К., 2002.
97. Шейко В.М. Культурологія: Навч. посіб. К., 2012.
98. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006.
99. Щолкова О.П. та ін. Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2004. 175 с.
100. Юрій М. Ф. Історія світової та вітчизняної культури: [навч. посібник]. К.: Дакор, 2016.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок оцінювання: конкурсний бал вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Вступне випробування проводиться у письмовій формі за

тестовими технологіями. У ході вступного випробування вступник розв'язує 20 завдань.

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139–100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ